

Piezīme par latviešu valodas transliterāciju

Lielie burti norāda uz retrofleksajiem līdzskaņiem, kurus izrunā ar saliektu mēli, mēles galiņu turot pie agslējām. Lielais H burts norāda uz attiecīgā patskaņa aspirāciju vārda beigās, piem., **-aH** (izlasa kā *aha* vai *ah*), **-iH** (*ihī* vai *ih*), atkarībā no reģiona un izloksnes. Burtu e sanskritā parasti izlasa kā garo patskani ē. Burtkopu **dṛṇ** parasti izlasa kā **gṇ** vai **gḥ**. Apostrofs ‘ norāda uz saīsinātu a burtu.

Sanskritā lielākā daļa vārdu tiek sarakstīti kopā, latviski tie doti ar defisēm tikai uzskatāmības dēļ. **Burtiskais tulkojums** latviešu valodā parāda galvenokārt vārdu secību sanskrita teikumos, gramatiskās formas ir pēc iespējas pieskaņotas, tomēr jāņem vērā, ka daļai sanskrita vārdu formu nav analoģu latviešu valodā.

Paṭaṅḍžali jogas sūtras (4.gs.p.m.ē.-2.gs.m.ē.)

पातञ्जलयोगसूत्राणि

pātaṅḍžala¹-joga-sūtrāṆi²

1.nodaļa - Samādhi (meditācija)

॥ प्रथमः समाधिपादः ॥ *prathamaH samādhi-pādaH*

1. Tagad norādījumi par jogu.

अथ योगानुशासनम्।

atha joga-anuśāsanam

(burt. tagad joga-norādījumi)

2. Joga ir sirdsprāta (citta) rituma (vrtti) apturēšana.

योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः।

jogaś-citta-vṛtti-nirodhaH

(burt. joga-sirdsprāts-ritums-apturēšana)

3. Parasti redzētājs atrodas savā (dabiskajā) stāvoklī.

तदा द्रष्टुः स्वरूपे स्वस्थानम्।

tadā draṣṭuḥ svarūpe ‘vasthānam

(burt. tad redzētājs savā-rumpī nostājies)

4. Citkārt (viņš) pielāgojas (sirdsprāta) ritumam.

वृत्तिसरूपमितरत्र।

vṛtti-sarūpam-itaratra

(burt. ritums-pielāgošanās citur)

5. (Sirdsprāta) ritumam ir pieci – skaidri vai neskaidri (veidoli).

वृत्तयः पञ्चतय्यः क्लिष्टाक्लिष्टाः।

vṛtājaH pañcātājaH kliṣṭa-akliṣṭāH

(burt. ritums pieckārtīgi skaidri-neskaidri)

6. Liecības (pramāna), kļūdas (viparjaja), izdomas (vikalpa), miegs (nidrā), atmiņas (smṛiti).

प्रमाणविपर्ययविकल्पनिद्रास्मृतयः।

pramāNa-viparjaja-vikalpa-nidrā-smṛtājaH

(burt. apliecinājumi-kļūdas-izdomas-miegs-atmiņas)

7. Tieša uztvere (pratjākṣa), prāta slēdzieni (anumāna) un viedo mācības (āgama) ir liecības.

प्रत्यक्षानुमानागमाः प्रमाणानि।

prajakṣa-anumāna-āgamāH pramāNāni

(burt. tiešums-pēcprāts-atnākušais apliecinājumi)

¹ Pātaṅḍžala – burtiski: Paṭaṅḍžali sarakstīts.

² Sūtra šeit norāda uz rindiņām, piem., 1.daļā ir 51.sūtra.

8. Kļūdas ir maldīgas zināšanas, kam pretī nestāv reāls objekts.

विपर्ययो मिथ्याज्ञानमतद्रूपप्रतिष्ठम्।

viparjajo mithjā-džņānam-atad-rūpa-pratiŠTham

(burt. kļūdas maldīgs-nezināšana-ne-tas-rumpis-pretstāv)

9. Vārdisku zināšanu rezultāts, faktu neesamība (tukšums) ir izdoma.

शब्दज्ञानानुपाती स्वस्तुशून्यो विकल्पः।

šabda-džņāna-anupātī svastu-šūnja vikalpaH

(burt.vārdi-zināšanas-rezultāts faktu-tukšums izdoma)

10. Tiekme uz neesamību ir pamats miega ritumam.

अभावप्रत्ययालम्बना वृत्तिर्निद्रा।

abhāva-pratjaja-ālambanā vRtti-nidrā

(burt.neesamība-tiekme-balstīšanās ritums-miegs)

11. Piedzīvoto lietu saglabāšana ir atmiņas.

अनुभूतविषयासंप्रमोषः स्मृतिः।

anubhūta-viŠaja-asampramošaH smRtiH

(burt.piedzīvotas-lietas-neatlaistas atmiņa)

12. Ar praksi un atturību to (ritumu) aptur.

अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः।

abhjāsa-vairāgjā-bhjām tan-nirodhaH

(burt. prakse-atteikšanos-ar tos-apslāpēts)

13. Centieni noturēties tur (mierā) ir prakse.

तत्र स्थितौ यत्नो सभ्यासः।

tatra sthitau jatno 'bhjāsaH

(burt.tur stāvēšanā pūles praktizētas)

14. Bet ilglaicīgs, nepārtraukts un uzcītīgs darbs ir tās stablais pamats.

स तु दीर्घकालनैरन्तर्यसत्कारासेवितो दृढभूमिः।

sa tu dīrgha-kāla-nairantarja-satkāra-āsevito dRDha-bhūmiH

(burt.tas bet garš-laiks-nepārtraukta-uzcītīga-strādāšana stingrs-pamats)

15. Atturība ir apvaldīta apziņa, neslāpstot pēc lietām, kas redzētas vai sadzirdētas.

दृष्टानुश्रविकविषयवितृष्णस्य वशीकारसंज्ञा वैराग्यम्।

dRŠTha-ānušravika-viŠaja-vitRŠNasja vašikāra-samdžņā vairāgjam

(burt.redzēt-sadzirdošais-lietas-bezslāpju apvaldīta-apziņa atteikšanās)

16. Tā vispārākā ir atteikšanās no būtnei raksturīgām īpašībām.

तत्पतं पुरुषख्यातेर्गुणवैतृष्णयम्।

tat-param puruŠa-khjāter-guNa-vaitRŠNajam

(burt.tas-pārākais cilvēks-pazīstams-īpašības-atmešana)

17. Apzināšanās izpaužas kā esme, svētlaieme, izpēte, pārdomas.

वितर्कविचारानन्दास्मितारूपानुगमात् संप्रजातः।

vitarka-vičāra-ānanda-asmitā-rūpa-anugamāt sampradžņātaH

(burt.pārdomas-izpēte-svētlaieme-esme-forma-sekojoša apzināšanās)

18. Pirms cita – attīrīto pārpalikumu (stāvokļa) praktizē prātojumu izbeigšanu.

विरामप्रत्ययाभ्यासपूर्वः संस्कारशेषोऽन्य।

virāma-pratjaja-abhjāsa-pūrvaH samskāra-šeṢo 'nja

(burt.nomierināšana-prātojumi-prakse-pirms attīrīti-pārpalikumi cits)

19. Tas ir esības pamats bezķermeņa (būtnēm) un saplūdušajiem ar dabiskumu.

भवप्रत्ययो विदेहप्रकृतिलयानाम।

bhava-pratjajo videha-prakRti-lajānām

(burt.būšana-pamats bezķermeņa-dabiskums-paļāvušies)

20. Citiem pirmāka ir ticība, drosme, atmiņa, samādhi, apzinātība.

श्रद्धावीर्यस्मृतिसमाधिप्रज्ञापूर्वक इतरेषाम्।

śraddha-vīrja-smRti-samādhi-pradžñā-pūrvaka itareṢām

(burt.ticība-drosme-atmiņa-koncentrēšanās-apzināšanās-pirmāk citiem)

21. Tie, kuriem ir spēcīga dziņa, pietuvinās (mērķim).

तीव्रसंवेगानाम् आसन्नः।

tīvra-samvegānām āsannaH

(burt.intensīvi-motivētajiem pietuvinājies)

22. Tātad ir atšķirība arī dēļ vājas, vidējas un spēcīgas (dziņas);

मृदुमध्याधिमात्रत्वात् ततोऽपि विशेषः।

mRdu-madhja-adhimātra-tvāt tato 'pi višeṢaH

(burt.maigs-vidējs-spēcīgs-dēļ tātad arī atšķiras)

23. Vai arī dēļ dievu pielūgsmes.

ईश्वरप्रणिधानाद्वा।

īśvara-praNidhānād-vā

(burt.dievu-pielūgsme-vai)

24. Dievs ir īpaša būtne, ko neiespaido nodomi, darbību rezultāti un raizes.

क्लेशकर्मविपाकाशयैरपरामृष्टः पुरुषविशेष ईश्वरः।

kleśa-karma-vipāka-āśajair-aparāmRṢTaH puruṢa-višeṢa īśvaraH

(burt.piesārņojumi-karma-rezultāts-nodoms-neskarts būtne-īpaša dievs)

25. Tur ir nepārspējamais vieduma dēsts.

तत्र निरतिशयं सर्वज्ञत्वबीजम्।

tatra-niratiśajam sarvadžñatva-bīdžam

(burt.tur-nepārspējamā viszināšanas-sēkla)

26. Viņš ir arī priekšgājēju Skolotājs, laikā neierobežots.

स पूर्वेषाम् अपि गुरुः कालेनानवच्छेदात्।

sa pūrveṢām api guruH kālena-anavačchedāt

(burt.viņš agrāko arī guru laika-nepārtraukts)

27. Viņa runa ir svētā zilbe (om).

तस्य वाचकः प्रणवः।

tasja vāčakaH praNavaH

(burt.viņa runa svētzilbe)

28. Tās skandēšana rada tās jēgu.

तज्जपस्तदर्थभावनम्।

tadž-džapas tad-artha-bhāvanam

(burt.tā-skandēšana-tā-nozīme-radīšana)

29. Tātad, arī nonākot pie precīzas uztveres, izzūd šķēršļi.

ततः प्रत्यक्चेतनाधिगमो ऽप्यन्तरायाभावश्च।

tataH pratjak-četana-adhigamo apj-antarāja-abhāvaš-ča

(burt. tātad precīza-uztvere-nonākšana arī-šķēršļi-izzuduši)

30. Slimības, apātija, šaubas, nevērība, slinkums, nesavaldība, maldi, redzējuma neiegūšana un vietas nestabilitāte ir šķēršļi – sirdsprāta izklaidība.

व्याधिस्त्यानसंशयप्रमादालस्याविरतिभ्रान्तिदर्शनालब्धभूमिकत्वानवस्थितत्वानि चित्तविक्षेपास्ते ऽन्तरायाः।

vjādhi-stjāna-samšaja-pramāda-alasja-avirati-bhrānti-daršana-alabdha-bhūmikatva-anavasthita-tvāni čitta-vikšepās-te 'ntarājāH

(burt.slimības-apātija-šaubas-nevērība-slinkums-nesavaldība-redzējums-neiegūšana-vieta-nestabilitāte sirdsprāta-izklaidība-tie šķēršļi)

31. Ciešanas, grūtsirdība, locekļu trīsas, smaga elpošana rodas kopā ar izklaidību.

दुःखदौर्मनस्याङ्गमेजयत्वश्वासप्रश्वासा विक्षेपसहभुवः।

duHkha-daurmanasja-angame-džajatva-švāsa-prašvāsā vikšepa-saha-bhuvaH

(burt.ciešanas-grūtsirdība-locekļi-drebēšana-ieelpa-izelpa izklaidība-kopā-radies)

32. Tai pretlīdzekļa veids ir prakse uz vienu vienību.

तत्प्रतिषेधार्थम् एकतत्त्वाभ्यासः।

tat-pratišedha-artham eka-tattva-abhjāsaH

(burt.tā-pretlīdzeklis-veids viena-realitāte-prakse)

33. Labestība, līdzjūtība, līdzprieks, vienlīdzīgas attieksmes veidošana pret labām un ļaunām lietām nomierina sirdsprātu.

मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षणां सुखदुःखपुण्यापुण्यविषयाणां भावनातश्चित्तप्रसादनम्।

maitrī-karuNā-mudita-upekšāNām sukha-duHkha-punja-apunja-viŠajāNām bhāvanātaš-čitta-prasādanam

(burt.labestība-līdzjūtība-līdzprieks-vienlīdzību laime-ciešanas-labs-ļausn-lietu kultivēšana-sirdsprāts-nomierināšana)

34. Izpūšot, aizturot elpu vai...;

प्रच्छर्दनविधारणाभ्यां वा प्राणस्य।

praččhardana-vidhāraNa-abhjām vā prāNaśja

(burt.ispūšana-aizturēšana-abām vai elpas)

35. (Koncentrējoties uz) prāta stabilu piesaisti, ko rada pievēršanās lietās iespaidam vai...;

विषयवती वा प्रवृत्तिरुत्पन्ना मनसः स्थितिनिबन्धिनी।

viŠajavatī vā pravRttir-utpannā manasaH sthiti-nibandhinī

(burt.objektu iespaids vai pievēršanās-radīt prāta stabila piesaiste)

36. (Koncentrējoties uz) iekšējo gaismu bez bēdām vai...;

विशोका वा ज्योतिष्मती।

vi-šokā vā džjotiŠmatī

(burt. bez-bēdām vai gaismu-matīt)

37. (Koncentrējoties uz) sirdsprātu bez lietu iekāres vai...;

वीरागविषयं वा चित्तम्।

vīta-rāga-viśajam vā čittam

(burt.izzudusi-iekāre-lietu vai sirdsprāts)

38. (Koncentrējoties uz) sapņa un (dziļa) miega zināšanu pamata vai...;

स्वप्ननिद्राज्ञानालम्बनं वा।

svapna-nidrā-džņāna-alambanam vā

(burt.sapnis-miegs-zināšanas-balstīšanās vai)

39. Koncentrējoties uz kaut ko jauku;

यथाभिमतध्यानाद् वा।

jathā-abhimata dhjānād vā

(burt.kā-jauks-koncentrēšanās vai)

40. Viņš (jogs) pakļauj (visu) no atoma līdz bezgalībai.

परमाणु परममहत्त्वान्तो ऽस्य वशीकारः।

parama-anu parama-mahattva-anto 'sja vaśīkāraH

(burt.vis-mazākais vis-lielākais-līdz viņa-pakļaušana)

/no sanskrita tulkojusi Agita Baltgalve/